

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. V. Irrefragabiles rationes ex eâde[m] P. Suares doctrinâ nostro faventes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

P. Suar. idem P. Suar. ait, quod cum Adam in statu naturæ integræ esset prudentissimus, & bene ordinatus, & tale iudicium directum sibi non esset ad res agendas necessarium; immo tale iudicium inevidens esset subiectum falsitati, poterat Adam omne iudicium inevidens directum suspendere. Immo ait, quod prolatio iudicii directi inevidentis aliquā in Adā culpam præsupposuerit: ergo tantum abest, ut homini in naturā lapsā insit obligatio ferendi iudicium directum de re agenda sibi incertā, & inevidenti, quin hoc supponit culpam.

N. Duodecimum est, hoc esse discriminis inter naturæ integræ, & lapsæ statum, quoad modum se habendi in incertis; quod in statu naturæ integræ non poterat homo concipere iudicium directum inevidens, eo quia ei statui debebatur immunitas ab omni errore etiam materiali: at in statu naturæ lapsæ non debetur homini immunitas ab omni errore materiali: ex hoc autem non fit, quod homini in statu naturæ lapsæ insit lex obligans, ut se exponat periculo erroris, ut volunt Probabilioristæ necessitantes hominem antequam operetur, ut ferat semper iudicium definitum de inevidenti veritate rei.

N. Decimumtertium est, quod in homine ante lapsum in statu naturæ integræ, & iustitiæ originalis considerato nullus dari poterat error, non tantum involuntarius, quia eum statum dedecbat, sed nec voluntarius, quia talis error oriri non poterat nisi ex aliqua culpa; sed ante omnem culpam nulla erat culpa: ergo in homine ante omnem culpam in eo statu considerato nullus dari poterat error nec involuntarius, nec voluntarius. At in statu naturæ lapsæ dari potest error, tum involuntarius, quia hunc statum non dedecet; tum voluntarius; hic autem tripliciter contingere potest, vel cum culpā veniali, vel cum mortali, vel sine omni culpā. Exemplificat autem P. Suar. errorem voluntarium sine culpā, trahendo in exemplum hominem, qui assentitur directæ opinioni probabilī, in quā (ait) nihil peccat, quando prudenter se gerit, etsi ea opinio esset in re falsa: ergo, juxta P. Suar. error insitus opinioni probabilī, (non dicit, probabiliori) etsi sit voluntarius, quatenus homo liberè assentitur ei opinioni probabilī, est tamen sine culpā.

P. Suar. Ex quo patet, quod licet homo in statu puræ naturæ, aut naturæ lapsæ errare possit assentiendo opinioni, non tantum moraliter certæ, aut probabiliori, sed etiam æquæ, aut minus probabilī, non tamen peccat. Rursus patet aliud esse, quod homo assentiens opi-

nioni subiective probabilī, aut probabiliori, aut moraliter certæ non peccet; aliud quod ut licitè, & honestè operetur, teneatur assentiri directæ opinioni saltem probabiliori, aut moraliter certæ; ita ut illi non liceat uti solo iudicio modali, seu reflexo evidenti de objectivā probabilitate, aut probabilioritate honestatis, aut veritatis, suspensio omni directo subiective probabilī, aut probabiliori de honestate actus, aut veritate opinionis; & sub eo solo dicto reflexo iudicio licitè procedere ad operationem. Primum fatemur; alterum contra Neotericos Probabilioristas negamus.

§. V.

Irrefragabiles rationes ex eadem P. Suares doctrinā nostro intento faventes.

SUMMARIUM.

Homini in statu naturæ integræ satis, & quidem unice erat solum modale, ergo satis saltem, si non necessarium, erit illud idem in naturā lapsā, à n. 119.

Error tam voluntarius, quam involuntarius dedecet naturam integram, n. 120. 121.

Si necessarium semper ad honestè operandum esset iudicium directum, homo in naturā integrā non potuisset honestè operari in incertis, n. 122.

Etsi statum hominis lapsi non dedecet iudicium directum subiective probabilē, attamen ad illud, etsi probabilis non obligatur, n. 123.

Error est malum intellectus, etsi sit materialis, & est pensio vel culpe, vel puræ naturæ, n. 124.

Probabilioristæ obligantes ad iudicium directum, ut dent homini bonam voluntatem, dant ei malum intellectus, ibid.

Ex necessitate iudicii alienius, ut quis honestè operetur, non infertur necessitas directi, n. 125.

Ne quidem ex imperfectione status naturæ lapsæ, ad quam satis ut homo possit, non vero, ut debeat exponere se errori, ibid. & n. 126.

His præjactis, ita arguo 1. Ut homo in statu iustitiæ originalis, aut naturæ integræ prudentissimè, & rectissimè operetur circa objecta sibi incerta, nullo egebat, immo omne iudicium directum, etsi moraliter certum, à se excluderebat; satis enim illi erat iudicium evidens modale de objectivā probabilitate, aut probabilioritate, aut morali certitudine honestatis: ergo ut homo in statu puræ naturæ, aut naturæ lapsæ honestissimè operetur, nullo eget iudicio directo, sed satis illi erit reflexum evidens de obje-

objectivā morali certitudine, aut probabili-
litate, aut probabilitate honestatis, juxta
principia, & sententiam, quam quis sequi-
tur circa licitum usum vel minus probabi-
lis, vel solius probabilioris, vel solius mora-
liter certae.

N. Antecedens est Theologis certum; nam
120. omnis error materialis, si sit involuntarius,
dedecet statum naturae integræ, & justitiæ
originalis; si sit voluntarius, repugnat utri-
que statui; nam omnis error voluntarius sup-
ponit necessario vel culpam, seu statum na-
turæ lapsæ, vel statum naturæ puræ: sed sta-
tus naturæ integræ, aut elevatæ ad justitiam
originalem, consideratus ante omnem laps-
sum, nec est status naturæ lapsæ, nec est sta-
tus naturæ puræ: ergo statum naturæ inte-
græ, aut elevatæ ad justitiam originalem,
consideratæ ante omnem lapsum, dedecet,
immo repugnat omnis error materialis tam
involuntarius, quam voluntarius.

N. Prima consequentia est ineluctabilis: Si
121. enim ut homo elevatus ad justitiam origina-
lem, & consideratus ante omnem lapsum,
prudentissimè, & honestissimè operaretur,
satis illi erat solum judicium modale de ob-
jectivā maiori, aut minori probabilitate ho-
nestatis: immo si non nisi per suspensionem
judicii directi, etsi subjektivè moraliter cer-
ti; & per solius reflexi conceptionem im-
munitas ab omni errore materiali, homini in
statu naturæ integræ, & justitiæ originalis
considerato conveniens, defendi potest: ro-
go, cur, ut homo consideratus in statu pu-
ræ naturæ, aut in statu naturæ elevatæ, sed
lapsæ, honestissimè operetur, non satis illi
erit solum judicium modale de objectivā
probabilitate, probabiliore, aut morali
certitudine honestatis, suspensio omni dire-
cto subjektivè probabili, probabiliore, aut
moraliter certo de veritate honestatis?

N. Confirmo 1. Si necessarium semper esset
122. directum de honestate judicium, homo con-
sideratus in statu naturæ integræ, & elevatæ
ante omnem lapsum, non posset honestè
operari, quoties honestas erat incerta; sed
hoc dici non potest; ergo nec illud: ergo ut
homo honestè operetur, non est necessarium
semper judicium directum. Sequela proba-
tur; quia homo ante omnem lapsum con-
sideratus in statu justitiæ originalis, aut natu-
ræ integræ, non poterat semper concipere
judicium directum de honestate; & tamen
poterat honestè operari, ut certissimum sup-
ponit P. Suar. cum communi T.T. Antecedens
probat; quia homo in eo statu consi-
deratus erat incapax erroris materialis, etsi
prudentissimè concepti; ergo nullum pote-

rat in eo statu formare judicium directum,
etsi subjektivè moraliter certum, de hone-
state; ergo non semper poterat concipere ju-
diciū directum; ergo poterat sine judicio
directo honestè operari.

Confirmo 2. quia licet verum sit, quod N.
non dedecet statum hominis in naturā pu-
rā, aut lapsā considerati, judicium directum
subjektivè probabile, probabilius, aut mo-
raliter certum, etsi in re falsum, de honesta-
te materiali, & sub eo judicio directo hone-
stè, & prudenter operari; ex hoc tamen non
sequitur, quod obligetur illud concipere,
ut honestè operetur; & quod non possit
amulari modum operandi hominis conside-
rati ante omnem lapsum, sive in naturā in-
tegrā, sive in elevatā ad justitiam origina-
lem. Vbinam enim, quæso, talis lex obligans
hominem, ut voluntariè saepe materialiter
erret, ad hoc ut honestè operetur? Sed om-
ne judicium directum naturale invidens, ge-
si moraliter certum de honestate materiali,
semper est capax erroris, & saepe est error
materialis voluntarius, quatenus libere eli-
citur: ergo &c.

Confirmo 3. quia omnis error, etsi mate-
rialis, & prudentissimè conceptus, est ma-
lum physicum intellectus, & ideo repugnat
statui hominis ante omnem lapsum conside-
rati tam in naturā integrā, quam in elevatā,
& est pensio, vel peccati, vel puræ naturæ,
cujus status est imperfectus: ergo nulla da-
tur lex obligans ad judicium directum in-
certum. Antecedens patet ex dictis, & ex S. aug.
Aug. refundente omnem errorem, quem ho-
mo elevatus post lapsum concipit, in præ-
vium peccatum. Consequentia probatur;
quia lex de judicio directo invidens, est
lex obligans hominem, vel ut erret materia-
liter, vel saltem, ut se exponat periculo er-
roris materialis; ergo est lex obligans homi-
nem ad malum saltem physicum intellectus.
Lepidum autem videtur quod, ut homo ha-
beat voluntatem bonam, teneatur habere
intellectum malum, ut accidit in doctrinā
Neotericorum; hi enim, ut homo honestè
operetur, seu ut hominis voluntas per hone-
statem actus perficiatur, obligant, ut for-
met judicium directum sæpe in re erroneum,
& semper errori expositum; adeoque ut ho-
mo habeat malum intellectum.

Arguo 2. Ex eo quod detur necessitas ali-
cujus judicii, ut honestè operemur, non se-
quitur, quod detur necessitas judicii de ho-
nestate: ergo ut honestè operemur, nullum
est necessarium judicium invidens directū
de honestate. Antecedens probatur; quia vel
hæc necessitas judicii directi de honestate
rei,

rei, ut honestè operemur, oritur ex perfectione modi intelligendi, & operandi, vel ex imperfectione? Non primum; quia tantum abest, ut tale iudicium de honestate necessarium sit ex perfectione, quin quia omne iudicium de honestate rei invidens est, vel erroneum, vel saltem capax erroris, hinc est, quòd nec in naturā integrā, nec in elevatā, consideratā ante omnem culpam, locum habet, eò quia uterque status longè excedit tam puram naturam, quā naturam lapsam: ergo ratione perfectionis necessarium non est iudicium de honestate, ut honestè operemur. Non ratione imperfectionis; quia ut imperfectio status naturæ puræ, aut lapsæ salvetur, satis est, ut iudicium invidens de honestate sit illis connaturale, non autem necesse est, ut sit necessarium: ergo ratione imperfectionis status naturæ lapsæ non est necessarium iudicium invidens de honestate, ut honestè operemur: ergo si, ut in statu innocentiae honestè operemur, satis se solo est iudicium modale de probabilitate honestatis, immò adeo satis est, ut illud solum necessarium sit, nec in eo statu haberi possit invidens de honestate iudicium; multò magis, ut in naturā lapsā honestè operemur, satis se solo erit iudicium modale de probabilitate honestatis; etsi huic statui ratione suæ imperfectionis conforme sit ipsum iudicium invidens de honestate.

Confirmo; quia status naturæ integræ ad iustitiam originalem elevatæ differt, & excedit statum naturæ lapsæ, non tantum in aliis pluribus, sed etiam in modo intelligendi, & agendi circa incertā, sed excessus ille non est nisi, quòd statum naturæ integræ deceat immunitas ab omni errore, & dedecet omnis error, & omnis erroris capacitas, & ideo in naturā integrā omne iudicium directū invidens repugnabat: ergo suspensio omnis iudicii directi invidens de honestate est excessus, quo natura integrā in modo opinandi, & operandi circa incertā excedit ipsam naturam lapsam: ergo modus opinandi, & operandi, suspensio omni directo invidenti de honestate iudicio, & concepto solo reflexo de probabilitate honestatis, est modus opinandi, & operandi longè perfectior, quā sit, vel neglecto iudicio reflexo solum invidens directum de honestate iudicium concipere; vel cum iudicio directo invidenti de honestate simul concipere iudicium reflexum evidens de probabilitate honestatis. Si ergo talis modus operandi honestè sub solo reflexo evidenti iudicio de probabilitate honestatis est adeo excedens, perfectus, & necessarius ipsi naturæ integræ, quo jure

Tom. III.

Neoterici hunc modum naturæ lapsæ interdicerent, & nobis legem statuerent vetantem, ne suspendamus iudicium directum, five probabile, five probabilius, five moraliter certum, si honestè operari velimus? Amabo ego Deiparam, Angelos, Beatos, & Adam in innocentiae statu imitari, eorumque intelligendi, & honestè operandi modum potius assequi, quam Neotericos ipsos, & quidem citra horum injuriam.

SECTIO IV.

Tertia ratio ex multiplici, eoque reflexo modo, quo Theologi, & Prudentes directas solent resolvere questiones.

§. I.

Judicium de opinionis communitate, vel autoritate.

SUMMARIUM.

Theologi sæpe hanc solā formā reflexā, communis est opinio, explicant suam mentem, n. 128. Si satis est solum iudicium reflexum de communitate opinionis, cur non de probabilitate? n. 129.

P. Posssevinus numerat sexaginta Summas Antiquorum, n. 130.

Nullus est Theologus, qui aliquando non suspendat iudicium directum de veritate, solo contentus de communitate, ibid.

Vel de autoritate, n. 131.

S. Thom. videtur deobligare à iudicio directo de veritate, n. 132.

Si satis solum reflexum de extrinsecā, multò magis de intrinsecā probabilitate, n. 133.

Sicut rectè respondet, qui dicit ex. gr. D. Thomam hoc docere licitum, suspensio omni iudicio de veritate opinionis D. Thomæ; ita rectè operatur, qui sub eo operatur, hoc suspensio, n. 134. 135.

Modus suspendendi iudicium directum est Prudentum testera, n. 136. & 137.

Exemplo iudicium illustro; nam Testes, qui obligantur jurare, an hoc audierint, non ideo jurant verum id, quod audierunt, n. 138.

PLurima ex famosioribus TT. congesti N. loca disp. 22. quibus ad oculum ostendi citatis eorum verbis, quantum in suo modo loquendi, & resolvendi quaestiones directas, familiare illis sit, tam in materiā speculativā, quā practicā, appellare unice ad iudicium reflexum. Modò in presenti sectione demonstrare contendo, quā feliciter Theologi Deipare, Angelorum, Beatorum, & Adam vestigia presserint; non quidem trahendo

Bb eorum